

OKRESNÝ ÚRAD BREZNO

ODBOR KRÍZOVÉHO RIADENIA

Námestie gen. M. R. Štefánika 40, 977 01 Brezno

Okresný úrad Brezno, odbor krízového riadenia na základe §15a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), vydáva :

INFORMÁCIE PRE VEREJNOSŤ

vyplývajúce z plnenia povinnosti podľa § 14 ods. 1 písm. r) „zákona“. Tieto informácie sa trvalo zverejňujú na internetovej stránke okresného úradu.

PRÁVA A POVINNOSTI V CIVILNEJ OCHRANE

Poslaním civilnej ochrany je v rozsahu vymedzenom „zákonom“ chrániť životy, zdravie, majetok a vytvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenej mimoriadnej situácie.

Fyzická osoba má právo:

- na včasné varovanie pred hroziacim nebezpečenstvom, na evakuáciu a ukrytie a na informácie o spôsobe ochrany, na bezprostrednú pomoc pri ohrození života, zdravia a majetku,
- na vytvorenie podmienok na zabezpečenie prípravy na civilnú ochranu, ktorých cieľom je umožniť získanie vedomostí v sebaochrane a pomoci iným v núdzi.

Fyzická osoba je povinná:

- riadiť sa pokynmi orgánov štátnej správy a samosprávy a záchranných zložiek,
- riadiť sa pokynmi na ukrytie a evakuáciu,
- vykonať opatrenia na ochranu potravín, vody, hospodárskych zvierat a krmív, ktoré vlastnia alebo im boli zverené,
- plniť úlohy v jednotkách a zariadeniach civilnej ochrany podľa určenia a zaradenia a na plnenie sa vopred pripraviť,
- vykonávať časovo obmedzené práce pre civilnú ochranu súvisiace s bezprostrednou ochranou života, zdravia a majetku ,
- poskytnúť vecné prostriedky, ktoré vlastnia alebo užívajú,
- poskytnúť potrebné priestory a prostriedky na dočasné ubytovanie evakuovaných osôb,
- poskytnúť podľa svojich schopností a možností osobnú pomoc pri likvidácii a na odstraňovaní následkov živeľnej pohromy alebo havárie

Podrobnosti týkajúce sa povinností a oprávnení v civilnej ochrane nájdete v „zákone“.

MOŽNÉ RIZIKÁ VZNIKU MIMORIADNYCH UDALOSTÍ

1 Ohrozenie mimoriadnymi javmi poveternostného a klimatického charakteru

- a) teplotné extrémny
- b) búrky a prívalové dažde
- c) snehové lavíny

- d) snehové kalamity
- e) námrazy poľadovice

2 Oblasti možného ohrozenia svahovými deformáciami a seizmickou činnosťou

- a) svahové deformácie - zosuvy pôdy, pokles pôdy, prepady dutín (kamenné lavíny), vrátane udalostí spôsobených ľudskou činnosťou
- b) seizmická činnosť

3 Oblasti možného ohrozenia povodňami a oblasti možného ohrozenia v prípade porušenia vodnej stavby(vrátane odkalísk)

- a) povodne

4 Oblasti možného ohrozenia požiarimi a výbuchmi

- a) lesných požiarov
- b) požiare a výbuch vo výrobných podnikoch vyplývajúce z povahy ich činnosti.

5 Oblasti možného ohrozenia všetkými druhmi dopravy

- a) cestná doprava (nebezpečné a rizikové úseky cestných komunikácií)
- b) železničnou dopravou (nebezpečné a rizikové úseky železničných komunikácií)
- c) letecká doprava
- d) nehody lanových dráh
- e) nehody produktovodov, plynovodov, prečerpávacích staníc a pod.

6 Oblasti možného ohrozenia závažnou priemyselnou haváriou vyplývajúce z charakteristiky nebezpečných látok

- a) stacionárne zdroje nebezpečných látok
- b) preprava nebezpečných látok

7 Oblasti možného ohrozenia vznikom chorôb a epidémií

- a) ochorenia ľudí (riziko vzniku ochorení a epidémií)
- b) ochorenia zvierat

8 Oblasti ohrozené inými druhmi mimoriadnych udalostí

- a) Oblasti ohrozené rizikami technogénneho charakteru
- b) Oblasti ohrozené rizikami sociogénneho charakteru
- c) Oblasti ohrozené rizikami environmentálneho charakteru
- d) Oblasti ohrozené možnou kumuláciou rôznych druhov mimoriadnych udalostí

Podrobnosti týkajúce sa povinností a oprávnení v civilnej ochrane nájdete v „Výpis z analýzy“.

SPÔSOBY VAROVANIA OBYVATEĽSTVA

Varovanie obyvateľstva je zabezpečené prostredníctvom sirén varovnými signálmi:

„VŠEOBECNÉ OHROZENIE“ - dvojminútovým kolísavým tónom sirén pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti,

„OHROZENIE VODOU“ - šesťminútovým stálym tónom sirén pri ohrození ničivými účinkami vody.

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti sa vyhlasuje signálom

„KONIEC OHROZENIA“ - dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania.

Varovné signály a signál „KONIEC OHROZENIA" sa následne dopĺňajú hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov (vo vysielaní rozhlasových a televíznych staníc), v rámci obce miestnym rozhlasom. Slovná informácia obsahuje deň a hodinu vzniku alebo skončenia ohrozenia, údaje o zdroji a druhu ohrozenia, údaje o veľkosti ohrozeného územia, základné pokyny pre činnosť obyvateľstva.

Na obývanom území obce neozvučenom sirénami ani miestnym rozhlasom (uviesť miestne časti, názvy ulíc a pod.) bude varovanie obyvateľstva a vyrozumieanie osôb zabezpečené (uviesť konkrétne možnosti obce ako napr. pomocou verejnej telefónnej siete, pomocou motorového vozidla vybaveného rozhlasovým zariadením a pod.).

Preskúšanie prevádzkyschopnosti systémov varovania obyvateľstva sa vykonáva dvojminútovým stálym tónom sirén po predchádzajúcom informovaní obyvateľstva o čase skúšky prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov. Koordináciu preskúšavania týchto systémov vykonáva Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

ZÁCHRANNÉ PRÁCE

Záchranné práce sa riadia na základe skutočnej situácie a jej predpokladaného vývoja vyjadreného na mape v pláne alebo v geografickom informačnom systéme.

Pri riadení záchranných prác sa ukladajú úlohy a vydávajú ústne alebo písomné príkazy na ich vykonanie a kontroluje sa ich plnenie. Ústne príkazy sa následne vyhotovujú v písomnej forme.

Príkazy sa vydávajú aj na:

- a) uvedenie síl a prostriedkov do pohotovosti,
- b) rozvinutie miesta riadenia,
- c) zaujatie záložného miesta riadenia,
- d) určenie komunikácií na záchranné práce,
- e) uzavretie ohrozeného alebo postihnutého priestoru,
- f) vytvorenie podmienok na prežitie ohrozeného alebo postihnutého obyvateľstva,
- g) skončenie prác na ohrozenom území alebo na území postihnutom mimoriadnou udalosťou,
- h) povolanie na osobné úkony,
- i) vecné plnenie,
- j) odvolanie subjektov po vykonaní záchranných prác.

Okresný úrad riadi záchranné práce, ak nepatria do pôsobnosti iných orgánov štátnej správy, právnických osôb, fyzických osôb - podnikateľov alebo obcí; prednosta okresného úradu je oprávnený ukladať úlohy a vydávať príkazy vedúcim iných štátnych orgánov, starostom obcí, štatutárnym orgánom právnických osôb a fyzickým osobám vo svojom územnom obvode súvisiace s riadením záchranných prác.

Na zabezpečenie činnosti subjektov vykonávajúcich záchranné práce sú vykonávané opatrenia, ktoré sú zamerané najmä na:

- zásobovanie vodou a potravinami určenými na ľudskú spotrebu,
- dodávku elektrickej energie na osvetlenie a činnosť pracovísk a pohon agregátov,
- zásobovanie pohonnými látkami a náhradnými dielcami,
- dodávky materiálu na zabezpečenie činnosti jednotiek civilnej ochrany,

- finančné zabezpečenie.

Podrobnosti a ďalšie informácie súvisiace s civilnou ochranou obyvateľstva je možné získať na Okresnom úrade Brezno, odbor krízového riadenia, Nám. gen. M. R. Štefánika č.40, alebo na tel. č. 611 5310.

OZNAČENIE A VLASTNOSTI NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

AMONIAK

VZOREC: NH₃ (bezvodý alebo vodné roztoky s viac než 50% NH₃)

UN KÓD: 1005

Vzhľad: amoniak je bezfarebný, toxický, horľavý a pri určitých koncentráciách aj výbušný stlačený alebo skvapalnený plyn s charakteristickým štipľavým až dráždivým a dusivým zápachom zásaditej príchuti.

Vlastnosti: amoniak je veľmi nebezpečná, málo horľavá látka. Nebezpečenstvo vznietenia hrozí za vyšších teplôt, pričom sa za tepla (pri požiari) rozkladá na nitrózne plyny. Dýchací prístroj a úplný ochranný odev je nevyhnutný. Vytekajúca kvapalina prechádza rýchlo do plynnej fázy. Pri rozpínaní plynu sa môžu krátkodobo tvoriť hmly.

Bod varu	8,57 bar/20 °C	vzplanutia Teplota	> 650 °C
	-77,7 °C	vznietenia Medza	16-28 % obj.
Tenzia pár Bod topenia	517 g/l	výbušnosti so vzduchom	
Miešateľnosť s vodou	Molekulová hmotnosť	17,04	
-33,4 °C	Teplota	horľavá látka	
Hustota pár (vzduch = 1) koncentrácia 1 ppm	0,695 mg.m⁻³ je	Merné výparné teplo kvapaliny	1 : 0,6 1 371,8 kJ.kg .K
Prípustnémax. 20 mg.m⁻³ hygienické limity NPK - Pp		0,6 MPa	
NPK - Pm	max 40 mg.m⁻³	2,195 kJ.kg .K	
Max. výbuchový tlak Merné teplo v plynnej fáze			
Filter dých. prístroja			
Expozičný súčin 139,0 mg.min/l pre výpočet smrteľnej zóny		K	
		Expozičný súčin pre výpočet zraňujúcej zóny	13,9 mg.min/l

NPK - Pp —» 8 hodinová priemerná koncentrácia pre pracovné prostredie **NPK - Pm**^A medzná koncentrácia 10 minútová

Prevod z hmotnosti na objem: **1 kg plynu = 1 312 l = 1,312 m³** Prevod koncentrácií: **1 ppm = 0,695 mg.m⁻³**
3 1 mg.l⁻¹ = 1 438 ppm

1 ppm = jedna milióntina z celku, t.j. napr. 1 cm³ z 1 m³

Prvá pomoc pri zasiahnutí:

Prvá pomoc spočíva v prenesení postihnutých mimo zamorený priestor na čerstvý vzduch, uloženie do stabilizovanej polohy, uvoľnenie tesných súčastí odevu. Pri zastavení dýchania hneď zaviesť umelé dýchanie alebo dýchanie pomocou prístroja, popr. priviesť kyslík. Postriekané časti odevu, obuv a pančuchy ihneď vyzliecť (vyzúť) a odstrániť. Postihnuté miesta na tele opláchnuť dôkladne vodou.

Pri zasiahnutí očí premývať hneď 10-15 minút vodou a potom bórovou vodou alebo Ophthalmom. K tomu účelu treba roztvoriť palcom a ukazovákom očné viečka a nechať pohybovať okom na všetky strany.

Postihnutý musí mať úplný telesný pokoj, je možné podávať upokojujúce lieky, zabezpečiť ochranu proti chladu. Zákaz podávania alkoholických nápojov a zákaz fajčenia. Možno je inhalovať vodnú hmlu alebo 1 percentný roztok kyseliny octovej, alebo citrónovej. Pri silnom podráždení dýchacích ciest proti kašľu aplikovať použitie aerosólového dávkovača s Dexametazonom podľa návodu na použitie a neodkladne zabezpečiť odsun do zdravotníckeho zariadenia, resp. privolať lekára.

Toxické účinky amoniaku na človeka:

Amoniak je už zmyslovo zistiteľný pri koncentráciách 1 - 5 ppm t.j. 0,6 - 3,5 mg.m⁻³. Pre 8 hod. je prijateľná koncentrácia asi 30 ppm, t.j. 20 mg.m⁻³, a vzhľadom k dobrému návyku je možné vydržať asi hodinu pri koncentráciách 216 ppm t.j. 150 mg.m⁻³. Polhodinový pobyt v koncentráciách 2160 ppm t.j. 1500 mg.m⁻³, je životu nebezpečný a koncentrácie nad 4 300 ppm t.j. 3000 mg.m⁻³, rýchle usmrcujú v priebehu niekoľkých minút. Koncentrácie vyššie ako 10000 ppm t.j. 6950 mg.m⁻³, poškodzujú už priamo aj pokožku a sú teda nebezpečné aj vtedy, ak sú dýchacie cesty chránené. Dlhší pobyt vo vysokých koncentráciách (najmä v uzavretom priestore), má za následok pocit silného podráždenia dýchacích ciest, očí a môže dôjsť ku kŕčom a edému pľúc.

Chronický účinok je obdobný, ako u iných dráždivých látok, t.j. nepríjemné podráždenie očných spojiviek, dráždenie nosohltanu a priedušiek, kašeľ a z neho vznikajúca rozodma pľúc so všetkými vážnymi následkami na možné zmeny vnútorných orgánov, napr. na slezine. Styk s tekutinou vyvoláva na nechránených častiach tela ťažké omrzliny.

CHLÓR

VZOREC: Cl₂

UN KÓD: 1017

Vzhľad: chlór je nehorľavý žltozelený, štipľavo zapáchajúci, leptavý, jedovatý plyn. V skvapalnenom stave je to svetlá, bezfarebná kvapalina.

Vlastnosti: chlór je veľmi nebezpečná nehorľavá látka, ktorá je pri zahriatí nestála. Vyskytuje sa ako stlačený alebo skvapalnený plyn v tlakových fľašiach, sudoch alebo cisternách. Uvoľnený skvapalnený plyn rýchlo prechádza do plynného stavu. Pri rozpínaní plynu sa rýchlo tvorí veľké množstvo chladnej hmly. Plyn a hmla sú ťažšie ako vzduch, sú žieravé a jedovaté. Plyn sa len nepatrne rozpúšťa vo vode. Dýchací prístroj a úplný ochranný odev je nevyhnutný.

Fyzikálne a chemické vlastnosti chlóru

Bod varu

Tenzia pár Bod
topenia

Miešateľnosť s
vodou

-33,8 °C

6,8 bar/20 °C

-101°C 0,07 %

hmot.

Molekulová
hmotnosť Teplota
vzplanutia Teplota
vznietenia Medza

výbušnosti so
vzduchom
70,91

nehorľavá látka

nehorľavá látka

nehorľavá látka

Hustota pár (vzduch = 1)
koncentrácia 1 ppm je 2,9 mg.m

Prípustné hygienické limity max. 3 mg.m-3

NPK - Pp NPK - Pm (medz. max 6 mg.m-3 10 min)

1 : 2,486

Max. výbuchový nehorľavá látka tlak

Merné teplo v 0,479 kJ.kg .K

plynnej fáze

Merné výparné teplo kvapaliny

B

Filter dých. prístroja

**Expozičný súčin pre
výpočet smrteľnej
zóny**

**Merná
hmotnosť (0
°C)**

**Merná hmotnosť (40
°C)
21 mg.min/l**

-3

1 507 kg.m

**Expozičný súčin pre
výpočet zraňujúcej
zóny**

Prvá pomoc:

Preniesť postihnutých na čerstvý vzduch, uložiť do stabilizovanej polohy, uvoľniť im tesné časti odevu. Pri zastavení dychu okamžite zaviesť umelé dýchanie, alebo dýchanie pomocou prístroja, prípadne priviesť kyslík. Zasiiahnuté časti odevu okamžite odložiť a odstrániť. Postihnuté miesta na tele dôkladne opláchnuť vodou, a potom prikryť sterilným obvazom. Pri zasiatí očí ich okamžite 10 -15 minút premývame vodou. Je nutné privolať lekársku pomoc. Transport postihnutých robiť len v ležiacej polohe. Prvú pomoc poskytujeme výhradne v ochrannom odevu s ochranou dýchacích ciest.

288 kJ.kg .K

2 mg.min/l

**-3
3,214 kg.m**

Zdravotné ohrozenie

Intenzívny dráždivý účinok chlóru sa uvádza ako následok jeho reakcie s vlhkosťou, pričom vzniká kyslík a chlorovodík. Ide o účinok oxidačný a o účinok kyseliny. Pri styku so živým tkanivom nie je vylúčený ani vznik chlórovaných látok. Po inhalačnej expozícii sa objavuje kašeľ, bolesti na prsiach, zvracanie (v niektorých prípadoch krvavé), pocit dusenia a bolesti hlavy. V citlivosti na chlór sú veľké individuálne rozdiely. (Podľa údajov z literatúry je chlór cítiť od 0,5 ppm až 5 ppm. Koncentrácia 3 - 6 ppm spôsobuje pálenie očí, škriabanie v nose, u citlivejších kašeľ a chrapot. V koncentrácii 15 ppm je dráždenie silné a pobyt trvajúci 30 - 60 minút, je považovaný za nebezpečný. Nebezpečenstvo vzniku edému pľúc je pri koncentrácii 50 ppm veľké už po veľmi krátkej expozícii. V koncentrácii 100 ppm nie je možné vydržať dlhšie než minútu. Koncentrácii 1000 ppm môže usmrtiť už po niekoľkých vdýchnutiach.